

moderatus non potest tunc aliunde sibi providere. sed si potuisset: quia tunc commodatum fuit causa, ne aliunde sibi provideret, & per consequens damnus intulisset secuta revocatione; quando non potest jam aliunde sibi confidere. Ita Angelus, Sylvester, & Tabiena, quos refert & sequitur P. Azor c. 8. q. 2. dicens, in foro externo contrarium dicendum.

Tertia, & benignior ac verior sententia est, posse in utroque foro, & in utroque casu revocari, hoc est si potuisset, live non potuisset Commodatarius sibi aliter providere. Ita Molina, Lessius, & Lugo. Ut autem certa ab incertis separemus, & ordine procedamus.

777. DICENDUM 1. Si commodans, dum contraxit, praevidit, aut suspicatus est illum casum occurrurum, tunc in foro conscientiae tenetur non revocare etiam tali casu occurrente, & multò minus in foro externo obtineret. Ratio est, quia tunc virtualiter consentit in huiusmodi damnus in gratiam commodatarii subeundum. Sicut qui praevidet, aut speraret prolem nascituram, non postea deinde ob prolem de novo natam donationem revocare, prout potest, si inopinatio superveniat.

778. DICENDUM 2. Si commodans fuisse in illo habituali affectu erga commodatarium dum commodavit, ut eodem modo fuisset commodatarius, etiam si casum eventurum praevidisset, tunc etiam in foro conscientiae non esset licitum revocare. Ratio est eadem, nempe ob virtuales consentium.

DICENDUM 3. Si contrario commodans in ea fuisset animi dispositione habitus, ut interrogatus responderet, se nolle obligari pro tali casu, tunc, si necdum commodavit, sed solum se commodaturum promisit, non tenetur stare promissis, & commodare, ne quidem in foro externo. Ratio est, quia liberalis promissio semper habet subintellectam tacitam conditionem, nisi eveniat casus, ad quem me non obligarem, si ille nunc occurreret: adeoque simpliciter non vult pro tali casu obligari. Nunc ad principalem punctum Controversiae veniendo.

779. DICENDUM videtur 4. cum tertia sententia relata, in utroque foro licitum esse debere in tali casu revocare Commodatum à Commodatario, non obstante incommodo, quod per revocationem incurret: neque etiam obstante, quòd forte Commodatarius tempore contractus celebrati potuisset ab alio habere commodatum, nunc autem, cum revocatur non possit: item non obstante, quòd in solius Commodatarii utilitatem fuerit factum Commodatum.

Non probo Conclusionem cum Molina & Lessio à paritate locutionis, ubi potest ob occurrentem necessitatem revocari domus locata, ut suo loco dictum: unde isti AA. intulerunt, à fortiori id fieri posse in commodato, ubi libera-

litas intervenit. Haec tamen probatio non concludit, ut bene notavit Card. de Lugo. nam ut iidem AA. tradunt, in locato id non licet ex natura contractus, sed ex legis privilegio: arguitur tale privilegium, cum sit strictè interpretationis, non est extendendum ad alium contractum, etiam si sit par aut etiam major ratio, quando lex non extendit, ut habet regula generalis tradita in c. de legibus.

Probat ergo melius à paritate. Donationis, quae est etiam gratuita. quae ut suo loco vidimus, potest ob supervenientem prolem insperatam revocari, saltem si non sit facta cause pietatis (quam aliqui excipiunt) & hoc ideo, quia merito praesumitur donantis intentio fuisse tacite conditionata: nisi proles inopinatio nascatur. ergo idem de commodante merito praesumi potest, quòd suum beneficium non velit sibi esse damnosum, adeoque velit exceptum casum, in quo si commodatum revocari non possit, ipse damnus pateretur, commodatarius vero indeminis abiret. Et quidem facilis hoc intelligitur in commodato, quàm in donatione, in qua dominium transferitur: difficilius autem revocatur dominium, quàm res commodata, ubi dominium non transferitur.

760. Obijci potest 1. Regula Juris 23. in 6. Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum. 2. In rigore talis non mutat consilium, quia ut diximus non habuit absolutam voluntatem pro nullo casu revocandi: sed exceptis talibus casibus, qui si praeviderentur, expressè exciperentur. Quare superveniente tali casu si revocetur aut mutatur, non mutatur voluntas, ut patet. In idem recidere debet responsio P. Molinæ, alioquin nimium probat. Vult ergo regulam intelligendam esse: sine rationabili causa, & alterius detrimentum intendendo. Sed reverè hoc nimium est, quatenus dat licentiam revocandi toties quoties esse possit rationabilis causa, & non intendetur alterius damnus, quòd nemo concedit.

Obijci potest 2. Donatio executioni mandata non potest revocari, etiam si postea eveniat casus, quo donans eoque indigeret, aut etiam magis quàm donatarius. ergo nec commodatum. Respondent aliqui, negando paritatem, quia per donationem transferitur dominium, non item per commodatum. Sed non est sufficiens responsio. Nam sicut per donationem rei donatur ipsa proprietas, ita per commodatum donatur usus rei ad certum tempus. Et per hanc donationem acquirit commodatarius etiam aliquid lus in re, prout tradit etiam Hartprecht §. 2. cit. n. 77. Vnde statuit, quòd si commodatario res commodata furto surripitur, competit illi conditio incerti adversus furem, & hoc probat à paritate pignoris furto ablati, quo casu creditori conceditur conditio incerti. Et cum obijci possit, quòd creditor habeat jus in re,

CONTROVERSIA X.

Quanam Actiones competant ex Commodato.

SUMMARIUM.

Datur duplex actio, directa competens commodanti, & contraria competens commodatario.

Adquid datur directa actio, & an concurrat cum actione furti, & legis aquilia. 763.

An transeat ad heredes & contra heredes. 764. Quid in iure intelligatur per prestationes, ad quas obtinendas datur actio contraria. 765.

An commodans possit actione directa etiam fructus consequi. 766.

762. Quomodo in Mandato dictum est, dari actionem duplicem, unam quidem directam, quae competit mandanti, & aliam contrariam, quae competit mandatario, ita & in presenti dicendum, commodanti competere actionem Commodati directam, commodatario verò contrariam. Ex obligationibus vero, quas tam uni quàm alteri vi contractus convenire huc utque disputavimus, facile constat, ad quid obtinendum illae actiones tendant. Directa actio dicitur etiam principalis, non tamen eo sensu, quasi contraria esset accessoria, & abique priori non posset intentari, ut bene monet I. C. in lege 17. §. ff. h. t. [Contraria commodati actio etiam sine principali moveri potest, sicut & cetera quae dicuntur contrariae.] Ratio autem est, quia si commodatarius ex parte sua omnia praestitit, non autem commodans, debet utique commodatario competere remedium ad jus suum consequendum.

763. QUERITUR 1. An hac actione directa commodatarius conveniri possit, si re commodata aliter usus fuerit, vel ultra tempus, quàm fuerit commodatum, item si rem commodatam suà culpa deterioraverit. 2. Affirmative, & quidem, ut cum illa concurrat etiam in prioribus casibus furti, & in posteriore actio legis aquiliae: ita tamen, ut unà mora altera tollatur. Habentur haec seque Iuribus. l. 5. §. 8. ff. h. t. [Quinimò & qui aliter re commodatam utitur, non solum commodati, verum furti quoque tenetur. l. 18. §. 1. ff. de pign. Sive autem pignus, sive commodata res, sive depositum deteriorabatur eo qui accepit facta sit, non solum illa sunt actiones, de quibus loquimur, verum etiam legis aquiliae: sed si qua earum actum fuerit, alia tollitur. l. 34. §. 1. ff. de Ob. & act. Si nec rei commodatario, cum subripuerit, venietur quidem & commodati actione, & condictione: sed altera actio alteram perimit, ut ipso iure sunt per exceptionem, quòd est tutius.]

responder, quòd etiam commodatarius habeat jus in re commodata quoad usum, in quem ea accepta est. Ob hoc ergo argumentum faceret Lugo, sententiam Navarræ esse probabilem. Responder tamen idem Auditor conformiter ad haec dicta, totum hoc pendere ex intentione commodantis, quae cum sit gratuita, non censetur ita strictè obligare, sicut si esset onerosa: sicut donans non censetur se velle obligare ad non revocandum in casu proli nascituræ, de quo non cogitavit. Restaret tamen declarandum, quare non idem dici possit de donatore, qui etiam non videtur cogitasse de superventura necessitate & indigentia propria.

Pro solutione ergo adverte, non unam causam revocandi concessam in iure esse supervenientem prolem, sed insuper esse alias, ut ingratitude, & inofficiositatem, ut suo loco ostendi. Iura ergo praesumunt, ex intentione donantis nos casus esse exceptos, vel certe excipiendos. De superventura indigentia merito non ita praesumit, quia amore paupertatis laudabilissimè donare quis potest (& faciunt oppidò multi Religiosi) non excipiendo superventuram indigentiam propriam, quam potest ut dixi, laudabiliter non curare, non item indigentiam liberorum. Ingratitudo etiam meretur puniri per revocationem, & ideo hac poena debet manere in potestate donantis. Qui verò dat rem commodatam, cum velit manere rei dominus, & insuper velit commodatarium obligare ad diligentiam & custodiam exactissimam, merito praesumitur excipere casum superventurae necessitatis propriae.

761. Obijci potest 3. Pro secunda sententia relata. Commodatarius per ejusmodi intemptivam revocationem pateretur damnus, ut supponitur: argui non licet commodanti esse causam damni commodatarii, nam ut dicitur in c. un. h. t. non oportet nos beneficio decipi, sed adjuvari. Respondet optimè cit. Card. hoc ipsum inconveniens sequi posse in donatione, si v. g. donatarius intuitu donationis neglexit addicere artem questuosam, & deinde revocatur donatio, & egestatem patitur. Totum hoc sequitur per accidens, & ex negligentia donatarii vel commodatarii, qui potuit hunc casum possibilem timere, & pro majori securitate providere & non providit. Idem contingit in casu quo res donata fuit aliena, & evincitur à domino, quo casu donator non tenetur de evincione, quando donatio fuit gratuita; sicut ergo in hoc casu non potest donatarius prudenter agere ferre revocationem, ita nec commodatarius, ut pote qui & ipse vellet hoc iure gaudere, si ipse alteri commodaret.

764. QUÆRITUR 2. An hæc actio transeat ad hæredes & contra hæredes. *æ.* affirmative l. 3. §. 3. ff. h. t. [Hæres ejus qui commodatum accepit, pro ea parte quæ hæres est, convenitur: nisi forte habuit facultatem totius rei restituendæ, nec faciat: tunc enim condemnatur in solidum, quasi hoc boni iudicis arbitrio conveniat.]

765. QUÆRITUR 3. Quid in Iure intelligatur per præstationes, ad quas obtinendas datur commodatarius actio contraria, & de quibus est sermo in lege l. 17. §. 1. & 3. ibi. *converti in mutuas præstationes.* *æ.* Illas intelligi, per quas commodatarius in demnis servatur, aliouquin à commodante damnium sine sua culpa passurus.

Prima huiusmodi præstatio est liber usus ad quem res est commodata. Quodsi commodans ante expletum usum concessum rem subtraheret, non quidem actione furti, sed contrariâ commodati esset conveniendus. l. 21. ff. h. t. [Rem mihi commodasti, eandem tibi pignori, deinde cum commodati ageres, nec à te scire esse surreptam, iudex me condemnavit, & solvi: postea comperi à te esse surreptam, quæ situm est, quæ mihi tecum actio sit. Respondit, furti quidem non esse, sed commodati contrarium iudicium utile mihi fore.]

Sed quæritur res fuisset commodata ad certum usum, cui etiam tempus præfixum est, si commodatarius nondum esset usus, & tempus elapsum, an possit agere, ad relinquendum sibi ulterius. *æ.* Negative: Sed potius Commodanti competit actio ad repetendum. Ratio est, quia concessio facta quidem censetur ad usum, sed ad usum restrictum ad tale tempus, adeoque sub conditione, si tali tempore futurus sit. Ratio ulterior elegans redditur ab Harpprecht, nam in tali casu certant inter se commodans & commodatarius, sed diversimodè, nam ille certat pro damno evitando, alter pro lucro faciendo. Atque in tali concursu ille præferendus est, qui pro damno certat, ut alibi dictum, & est communis DD.

Secunda præstatio est reparatio damni, quod per causam commodati contigit commodatario ex dolo vel culpa commodantis, ejus exemplum supra allatum est, quando sciens commodat rem vitiosam: vel etiam sine culpa in casu qui habetur lege l. 7. §. fin. ff. h. t. [Rem commodatam perdidisti, & pro ea pretium dedi: deinde res in potestate tua (commodantis) venit. Labeo ait, contrario iudicio aut rem mihi præstare te debere, aut, quod à me accepisti, reddere.] Ratio est aperta, quia alioquin locupletaretur commodans cum jactura alterius innocentis.

Tertia præstatio est solutio impensarum extraordinariarum & notabilium, de quibus etiam supra jam actum est. Notant tamen DD. quod

magis expediat, rem commodatam retinere loco pignoris, quam agere ad expensas.

766. QUÆRITUR 4. An Commodans possit actione directâ non solum substantiam rei commodatæ, sed etiam fructus, si quos naturales illa res tulit præter usum ad quem est concessa, consequi. *æ.* Affirmative. Exemplum est, si tibi commodavi equam, quæ dum cæuteris, parit hinnulum, ille cum equa restituendus est: nam res domino suo fructificat. Quodsi hinnulus eam (ut fieri solet) comitatur, teneatur commodatarius ad custodiam hinnuli æque ac matris, etiamsi nullus usus sit hinnuli. lege s. §. 9. ff. h. t. [utque adeo autem diligentia in re commodata præstanta est, ut etiam in ea quæ sequitur rem commodatam, præstari debeat: ut puta, equam tibi commodavi, quam pullus comitabatur, etiam pulli te custodiam præbere debere veteres responderunt.]

CONTROVERSIA XI.

Quid sit Precarium, & quomodo differat à Commodato: & de aliis huc spectantibus.

SUMMARY.

Precarii definitio. 767.

An absque rationabili causa possit revocari. 768. An repugnet natura Precarii concessio ad certum tempus. 769.

An in Precario transeat Possessio in precario possidentem, qualis non transit in Commodatarium. 770.

An etiam iura ac servitutes possint precario possideri. eod.

Quam culpam præstet, qui Precario possidet. 771.

Quomodo Precarium finitur per mortem. 772.

Quenam actio competat concedenti contra rogantem ad repetendam rem concessam. eod.

Causa quo finitur Precarium absque revocatione. eod.

Precaria quid sit. 773.

Modi varii consuetudini Precariam. eod.

767. Precarium admodum affine est Commodato. Definitioque solet: [Conventio, quâ quis precibus perentem rem gratis utendam concedit, nullo utendi vel fine, vel modo præscripto: hoc est: tamdiu, quamdiu is qui concessit patitur.] l. 1. pr. ff. de Precario. ubi additur, hoc genus liberalitatis ex iure gentium descendere: & ob similitudinem cum commodato solet post commodatum ab AA. tractari, quamvis reverâ strictè loquendo Contractus non sit, ut patet ex dicendis de ejus natura ac differentiis

à commodato & satis clarè habetur l. 14. ff. h. t. [Incredibilem de precariis merito introducendum est, quia nulla eo nomine Iuris Civilis actio est, magis enim ad donationes, & beneficii causam, quam ad negotii contracti spectat Precarii conditio.]

Differentia autem precarii à commodato est, quod sit ad libitum revocabile. Cicca quod

768. DUBITATUR 1. An absque rationabili causa possit revocari. Negant Patormitanus, Covarruvias, alique quos referunt & sequantur P. Molina & Lugo. Fundamentum negandi est, quia cum Precarium contineat beneficium, si sine rationabili causa revocaretur, præsumeretur dolus & animus nocendi potius quam benefaciendi. Ergo si sine rationabili causa revocaretur, posset exceptione doli repelli. Ego quidem facile concedo, quod si quis in continentem revocaret, nec ullam causam revocandi allegare posset, præsumeretur, quod voluerit vel nocere, vel saltem illudere. Cæterum non credo, quod revocatio non valeret, si ex causa irrationabili fieret, dummodo dolus abfuisset à principio traditionis, hoc est, dummodo tunc non jam habuisset animum statim revocandi. Sicut ergo valet revocatio ultimæ voluntatis etiam absque rationabili causa, v. g. ex sine peccaminolo, ita etiam valet revocatio precarii etiam ex irrationabili causa; & hæc sapè fieri posset quoniam esset locus presumptioni, quod à principio dolus intercessisset.

769. DUBITATUR 2. An repugnet natura Precarii concedi aliquid ad certum tempus. *æ.* Non repugnet, sed, ut non sit commodatum, debet habere istum sensum: Concedo tibi ad mensum v. g. hunc libram, ita ut finito mense finitum sit precarium: intra mensum tamen mihi sit integrum revocare. Quodsi mense elapso pergat alter rem detinere, & qui concessit, non repetit, censetur precarium tacito consensu extendi. & si de novo rogat in ulterius tempus, prorogatur absque alia traditione nova. Ità habetur l. 4. §. 4. & lege s. ff. h. t. [Item qui precario ad tempus rogavit, finito tempore, etiam si ad hoc temporis non rogavit, tamen precario possidere videtur: intelligitur enim dominus, cum patitur eum qui precario rogaverit, possidere, rursus precario concedere. Sed si manente adhuc precario tu in alterius tempus rogasti, prorogatur precarium, nam nec mutatur causa possessionis, & non constituitur eo modo precarium, sed in longius tempus profertur.] Et hæc notanda sunt, propter effectus quos habet precarium sic continuatum, de quibus postea.

770. Est & alia adhuc differentia inter commodatum & precarium, quam post glossam

notat Ant. Gomez to. 2. var. resol. c. 7. n. 2. quod in commodato nulla transit possessio in recipientem, sed commodans dicatur naturaliter possidere per commodatarium, sicut & locator per colonum: at verò in precario transit possessio naturalis (sed revocabilis ad libitum) & apud concedentem manet possessio civilis. Quidquid ergo in jure concederetur possessori naturali, illud competere illi qui precario possidet, quamdiu possessio non revocatur. Et hic est jam unus effectus, ratione cuius interest nosse, an precarium fuerit continuatum necne. Coligitur autem ex lege 15. §. fin. ff. h. t. [Quo quis loco precario aut possidet, aut experit possidere, nihil refert, quod ad hoc interdictum pertinet. & clariss ex ultimis verbis legitur eod. Quippe ipsi duntaxat, non etiam hæredi concessa possessio est.] Clarissimè ex l. 4. §. 1. Meminisse autem nos oportet, eum qui precario habet, etiam possidere. Ac denique l. 15. §. 4. amplius declaratur per distinctionem. [An is quoque possideat, qui rogatus sit, dubitatum est. Placet autem penes utrumque esse eum hominem, qui precario datus esset, penes eum qui rogasset, quia discederat corpore: penes dominum quia non discesserat animo à possessione.] quasi diceret, illum naturaliter, hunc civiliter possidere. Quia verò hæc possessio est ad libitum revocabilis, non requiritur in ea animus detinendi rem ut suam, qui alioquin requiritur, ut dictum est de possessione. Imò Boerius n. 37. docet cum aliis, quod non sufficit, rogasse rem, sed necesse sit, rogasse ipsam possessionem: alioquin dominus per precarium possidet, sicut commodans per commodatarium.

DUBITATUR 3. An etiam iura, ut servitutes, possint precario possideri. *æ.* Affirmative, per textum expressum in l. 15. §. 2. ff. h. t. [Precario habere etiam ea, quæ in iure consistunt, possumus: ut immissa; vel portuæ.]

771. DUBITATUR 4. Quam culpam præstare debeat, qui precario possidet. *æ.* Solum latam culpam illi præstandam esse. l. 8. §. 3. eod. [Eum quoque precario teneri voluit prætor, qui dolo fecit, ut habere desineret. Illud adnotavit, quod culpam non præstat is, qui precario rogavit (intellige levem) sed solum dolum præstat: nec immerito solum dolum præstat is qui precario rogavit: cum totum hoc ex liberalitate descendat ejus, qui precario concessit, & factis sit, si dolo tantum præstetur. Culpam tamen, NB. dolo proximam contineri quis merito dixerit.] Ratio autem videtur alia non esse, quam quia precarium est ad libitum revocabile, & ideo, nisi aliud in pactum deducatur, non metuetur, ut gravius obliget.

772. DUBITATUR 5. Quomodo precarium finitur per mortem. *æ.* Finitur per mortem rogantis, adeoque ad hæredes ejus non transire, non tamen finitur per mortem conceden-

tis, sed transire ad hæredes donec revocetur. Habetur utrumque *l. 12. §. 1. eod.* [Precariò rogatio & ad hæredem ejus qui concessit, transit; ad hæredem autem ejus qui precariò rogavit, non transit, quippe ipsi tantum, non etiam hæredi concessa possessio est.] Idem habetur *c. fin. de precariis.* Quin imò etiam ad successores singulares extenditur in lege *§. 1. & 2. eod.* [Quod à Titio precariò quis rogavit, id etiam ab hærede ejus precariò habere videtur, eoque jure utimur. Ergo & à cæteris successoribus habere quis precariò videtur. Idem & Labeo probat, & adjicit, etiam si ignoret quis hæredem, tamen videri eum ab hærede precariò habere. Illud tamen videamus, quale sit, si à me precariò rogaveris, & ego eam rem aliena vero, an precarium dures re ad alium translata. Et magis est, si ille non revocet, posse interdiciere, quasi ab illo precariò habes, non quasi à me: & si passus est aliquo tempore à se habere precariò, rectè interdiciet, quasi à se precariò habes.] Itaque ex parte concedentis non finitur precarium ipsà morte, sed revocatione, vel ab ipso concedente, vel à successore factà, quando absque temporis designatione conceditur. Aliud esset, si adjiceretur limitatio quæ ad voluntatem determinatam concedentis alligaret, v. g. dicendo: possideas quamdiu mihi placitum erit. Tunc enim ex communi doctrina, quam retuli *Tr. 1. de Legibus*, censeretur concessio limitata ad vitam ipsius concedentis, casu quo nunquam revocet: quia post vitam nullum amplius habet placitum, & sic deficit conditio adjecta, etiam absque omni actu contrario & revocatorio. Ità habetur *l. 4. ff. locati.* *Locatio, Precariæ rogatio ita facta:* quoad is qui eam locasset, dedissetve vellet: morte ejus, qui locavit, tollitur. Idem habetur *c. 5. de Rescript. in 6.* quod alibi retuli.]

DUBITATUR 6. Quenam actio competat concedenti contra rogantem, quæ res concessa repeti possit. *§.* Imprimis competere interdictum Restitutorium de precariis. *l. 2. ff. h. 1.* Ait Prætor. [Quod precariò ab illo habes, aut dolo malo fecisti ut desineres habere quæ de re dolo: id illi restituas.] Deinde etiam competit actio præscriptis verbis, ut ibid. habetur *§. 2.* [Itaque cum quid precariò rogatum est, non solum hoc interdicto uti possumus, sed etiam præscriptis verbis actione, quæ ex bona fide procedit.]

Objici posset, ex hoc sequi, quòd precarium sit Contractus; quòd tamen supra negatum est. Sequela probatur. Quia actio præscriptis verbis datur ex Contractibus inominatis. Respondet Hunnius, Constitutiones de Precario dare actionem *Præscriptis verbis* ex bono & æquo potius, quam ex negotio & contractu, ut indicatur in dicto *§.* propter similitudinem cum commodato. Nam cæteròquin ex Precario nulla civilis actio nascitur, ut habetur *l. 14. h. 1. [Interdictum de*

Precariis merito introductum est, quia nulla eo nomine Juris civilis actio esset, magis enim ad donationes, & beneficii causam, quam ad negotii contracti spectat precarii conditio.] Ex quo textu supra dixi, probari non esse contractum.

Contra hoc ipsum tamen objici posset ex *l. 23. ff. de R. l.* ubi Precarium vocatur Contractus. *§.* Tamen, ibi in larga significatione sumi nomen Contractus, complectendo ea etiam, quæ similitudinem habent cum contractibus, unde etiam quasi contractus negotiorum gestorum ibi enumeratur.

Adverto hinc, posse dari casum, quo Precarium absque omni revocatione tam Judiciali, quam extrajudiciali finitur: nempe quando debitor à creditore accipit pignus precariò, deinde verò debitum solvit, cessat precarium, ut habetur *l. 11. ff. h. 1.* *Si debitor rem pignoratam precariò rogaverit, soluta pecunià Precarium solvitur, quia id actum est, ut usque ad Precarium teneret.*

773. Restat breviter aliquid dicendum de Contractu Precariæ, Jure Civili incognito, sed Jure Canonico introducto. Sunt autem Precariæ, quando aliquid conceditur, vel in perpetuum, vel ad vitam accipientis, aut ad tempus certum, seu breve seu longum, & differt à Precario Civili, quòd ante illud tempus non possit revocari, si fuerit rationabiliter concessum: sedis, si irrationabiliter, nam tunc successor non solum potest, sed ratione officii tenetur revocare. *c. h. 1.* [De Precariis irrationabiliter factis à Rectoribus Ecclesiarum se suosque successores penà gravi obligantibus, ut facta ipsorum dissolvere nequeant: præcipimus, ut nemo successor antecessoris sui penà sit obligatus, sed suæ providentiæ sit concessum, ut si antecessor ejus res Ecclesiæ irrationabiliter distribuit, ab eo ad lras ejusdem Ecclesiæ revocentur.]

Modus autem constituendi Precariam est varius, ut ex variis Canonibus advenit P. Molina d. 298. n. 21. aliquando conceditur pro certa annua pensione in perpetuum, vel ad vitam, vel ad decennium aut ultra, & tunc non differt ab Emphyteusi, ut dixit *c. 9. in fine.* Aliquando ad minus tempus decennio, & tunc non differt à locatione. Aliquando conceditur quoad usum fructum pro aliis possessionibus ab accipiente dandis saltem post mortem. Aliquando omnino gratis, vel propter merita, vel intuitu paupertatis, &c. Vocantur autem Precariæ, non obstante quòd coincidunt cum aliis Contractibus, quia solent concedi ad preces accipientium. Hujusmodi modus describitur *c. 2. causa 10. q. 2. in fine.* [Si Oeconomus Ecclesiæ prospexerit expedire, ut desideranti cuiquam certarum possessionum atque prædiorum (urbanorum scilicet; sive rusticorum) ad lras Ecclesiasticum pertinetium, temporalis usus fructus possessio pro ipsius petitione præstetur, tunc ejus temporis, quod in-

ter utrosque convenerit, sive in diem vite suæ ab eo qui desiderat, postuletur, pacta cum eo qui hoc elegerit, inæconomus, atque consecratur, per quæ & tempus, intra quod hoc præstari placuerit, statuat, & mansellum sit, quod quisque accipere ad invicem.]

Illud etiam in his Precariis constitutum est, ut de Quinquennio in Quinquennium renoventur: non quidem ut de novo celebretur contractus, quidquid dixerit glossa: sed eo fine, ut existeret Contractus facti memoria. Porro, hujusmodi Precariæ solet apponi clausula, ut acci-

piens teneatur singulis quinquenniis Contractum renovare, alioquin amissurus Contractum. quæ renovatio non est aliud, quam iterata recognitio. Quod si forte illa clausula omittitur, tacite tamen subintelligitur, quia censeretur Contractus initus secundum formam Juris communis: nisi consuetudo loci aliud haberet: tunc enim potius censeretur Contractus initus secundum loci consuetudinem. Et hæc de Precariæ, de qua etiam aliquid dictum est tomo tertio.

CAPUT VIII

DE

CONTRACTU DEPOSITI,

ET

SEQUESTRO.

CONTROVERSIA I.

Quæ sit Definitio, ac Natura Depositum.

SUMMARIUM.

Variæ acceptiones Depositum. 774.
 Depositum definitio. 775.
 Quid sit contractum depositum sit tempus & terminus, quo Depositarius rem custodiat, an intra hoc tempus repetendi restituendum. 776.
 Intellectus legis 1. §. 22. ff. Depositum. eod.
 An sit contra naturam depositum pactum in favorem depositarii. 777.
 An accepta facultate utendi, possit restitutio denegari usque ad adventum diei. 778.
 An non facta expressè facultate utendi, graviter preceatur utendo. 779.
 An maneat contractus Depositum in re fungibili cum translatione domini, sed reservata potestate repetendi ad libitum. 780.
 An in tali contractu esset locus exceptione d. non numerata pecunia. 781.

Intellectus legis 26. §. fin. ff. Depositum. 782. & seq.
 An, si Depositarius in casu conclusionis, si esset in mora, teneretur ad usuras. 784.
 Intellectus legis 24. ff. Mandati. eod.
 An, si deponens rem fungibilem det facultatem utendi, nolit tamen esse mutuum, transferatur dominium. 785.
 Disparitas inter Mandatum & Depositum. 786.
 Conciliatio legis 34. ff. Mandati. & legis 15. ff. de rebus credit. eod.

774. DE hoc Contractu est in Digestis tit. 3. lib. 16. & in Codice tit. 34. lib. 4. in Instit. §. 3. 1. Quib. mod. re contr. oblig. Porro vox Depositum aliquando tenetur pro re ipsa deposita, & ita describitur ab Ulpiano in *l. 1. pr. ff. h. 1.* dum ait Depositum est, quod custodendum alicui datum est. Hoc loco accipitur pro ipso Contra-